

منجی گرایی در عرفان‌های نوظهور

مؤلف: سعید شیری

www.ketab.ir

سرشناسه:	شیری، سعید ۱۳۶۶-
عنوان و نام پدیدآور:	منجی‌گرایی در عرفان‌های نوظهور / سعید شیری
مشخصات نشر:	همدان: انتشارات مفتون همدانی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری:	۱۸۲ ص.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۸۶۸۵-۷۲-۵
وضعیت فهرست نویسی:	فیپا
یادداشت:	کتابنامه
موضوع:	موعودگرایی
موضوع:	Messianism
موضوع:	منجی موعود
موضوع:	Messiah
موضوع:	عرفان
موضوع:	Mysticism
رده ندی: سگره:	۱۳۹۷ م ۸۵۶ ش/۴/۲۲۴ BP
رده بندی: دیسی:	۲۹۷/۴۶۲
شماره کتابشناسی ملی:	۵۲۴۰۴۰۲

عنوان کتاب: منجی‌گرایی در عرفان‌های نوظهور

نویسنده: سعید شیری

ناشر: انتشارات مفتون همدان - ۵۹۶ - ۲۵ - ۰۸۱

چاپ و صحافی: روشن شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

شابک: ۹۷۸-۹۴۶-۸۶۸۵-۷۲-۵

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

همدان - خیابان شریعتی، روبروی بانک صادرات مرکزی

بن بست زرین تلفن: ۳۲۵۲۰۵۹۶ - ۰۸۱

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
بخش اول:	۱۵
منجی گرایی در عرفان‌های نوظهور شرقی	۱۵
فصل اول: منجی گرایی از نظر اوشو	۱۷
اوشو	۱۷
جایگاه جامعه و اهمیت اصلاح آن، از نظر اوشو	۱۹
آینده جامعه از نظر اوشو	۲۲
مبانی حاکمیت و گستره حکومت منجی از نظر اوشو	۲۳
تفاوت‌ها و شباهت‌های منجی از نظر اوشو با ادیان آسمانی	۳۲
نقد و بررسی منجی گرایی در عرفان اوشو	۳۴
نتیجه‌گیری فصل:	۳۷
فصل دوم: منجی گرایی از نظر کریشنا	۳۹
کریشنا	۳۹
جایگاه جامعه از نظر کریشنا	۴۰
آینده جامعه از نظر عرفان کریشنا	۴۲
مبانی حاکمیت و گستره حکومت منجی از نظر کریشنا	۴۳
تفاوت‌ها و شباهت‌های منجی از نظر کریشنا با ادیان آسمانی	۴۶
نقد و بررسی منجی گرایی در عرفان کریشنا	۴۷
نتیجه‌گیری فصل:	۴۹
فصل سوم: منجی گرایی از نظر سای بابا	۵۱
سای بابا	۵۱

۵۳	جایگاه جامعه و اهمیت اصلاح آن، از نظر سای بابا.....
۵۴	آینده جامعه از نظر عرفان سای بابا.....
۵۴	مبانی حاکمیت و گستره حکومت منجی از نظر سای بابا.....
۵۷	تفاوت‌ها و شباهت‌های منجی از نظر سای بابا با ادیان آسمانی.....
۵۹	نقد و بررسی منجی گرایی در عرفان سای بابا.....
۶۰	نتیجه‌گیری فصل:.....
۶۱	فصل چهارم: منجی گرایی از نظر مهربابا.....
۶۱	مهربابا.....
۶۳	جایگاه جامعه و اهمیت اصلاح آن، از نظر مهربابا.....
۶۴	آینده جامعه از نظر عرفان مهربابا.....
۶۶	مبانی حاکمیت و گستره حکومت منجی از نظر مهربابا.....
۷۳	تفاوت‌ها و شباهت‌های منجی از نظر مهربابا با ادیان آسمانی.....
۸۰	نقد و بررسی منجی گرایی در عرفان مهربابا.....
۸۲	نتیجه‌گیری فصل:.....
۸۳	بخش دوم:.....
۸۳	منجی گرایی در عرفان‌های نوظهور غربی.....
۸۵	فصل اول: منجی گرایی در عرفان پائولو کوئیلو.....
۸۶	جایگاه جامعه و اهمیت اصلاح آن، از نظر پائولو کوئیلو.....
۸۷	آینده جامعه از نظر پائولو کوئیلو.....
۸۸	مبانی حاکمیت و گستره حکومت منجی از نظر پائولو کوئیلو.....
۹۱	تفاوت‌ها و شباهت‌های منجی از نظر پائولو کوئیلو با ادیان آسمانی.....
۹۳	نقد و بررسی منجی گرایی در عرفان پائولو کوئیلو.....

نتیجه‌گیری فصل: ۹۷

فصل دوم: منجی‌گرایی در عرفان انکار ۹۹

انکار ۹۹

جایگاه جامعه و اهمیت اصلاح آن، از نظر انکار ۱۰۱

آینده جامعه از نظر انکار ۱۰۲

مبانی حاکمیت و گستره حکومت منجی از نظر انکار ۱۰۳

تفاوت‌ها و شباهت‌های منجی از نظر انکار، با ادیان آسمانی ۱۰۵

نقد و بررسی منجی‌گرایی در عرفان انکار ۱۰۸

نتیجه‌گیری فصل: ۱۰۹

فصل سوم: منجی‌گرایی در عرفان اکهارت تول ۱۱۱

اکهارت تول ۱۱۱

جایگاه جامعه و اهمیت اصلاح آن، از نظر اکهارت تول ۱۱۲

آینده جامعه از نظر اکهارت تول ۱۱۲

مبانی حاکمیت و گستره حکومت منجی از نظر اکهارت تول ۱۱۴

تفاوت‌ها و شباهت‌های منجی از نظر اکهارت تول، با ادیان آسمانی ۱۱۶

نقد و بررسی منجی‌گرایی در عرفان اکهارت تول ۱۱۷

نتیجه‌گیری فصل: ۱۱۸

فصل چهارم: منجی‌گرایی در عرفان ساحری ۱۱۹

عرفان ساحری ۱۱۹

جایگاه جامعه و اهمیت اصلاح آن، از نظر عرفان ساحری ۱۲۲

آینده جامعه از نظر عرفان ساحری ۱۲۳

مبانی حاکمیت و گستره حکومت منجی از نظر عرفان ساحری ۱۲۳

۱۲۳.....	تفاوت‌ها و شباهت‌های منجی از نظر عرفان ساحری با ادیان آسمانی.....
۱۲۴.....	نقد و بررسی منجی‌گرایی در عرفان ساحری.....
۱۲۵.....	نتیجه‌گیری فصل:.....
۱۲۷.....	فصل پنجم: منجی‌گرایی در عرفان سو.....
۱۲۷.....	عرفان سو.....
۱۲۸.....	جایگاه جامعه و اهمیت اصلاح آن، از نظر عرفان سو.....
۱۲۸.....	آینده جامعه از نظر عرفان سو.....
۱۲۹.....	مبانی حاکمیت و گستره حکومت منجی از نظر عرفان سو.....
۱۳۰.....	تفاوت‌ها و شباهت‌های منجی از نظر عرفان سو، با ادیان آسمانی.....
۱۳۲.....	نقد و بررسی منجی‌گرایی در عرفان سو.....
۱۳۴.....	نتیجه‌گیری فصل:.....
۱۳۵.....	فصل ششم: منجی‌گرایی در عرفان تولتک.....
۱۳۵.....	تولتک.....
۱۳۶.....	جایگاه جامعه و اهمیت اصلاح آن، از نظر تولتک‌ها.....
۱۳۷.....	آینده جامعه از نظر تولتک‌ها.....
۱۳۸.....	مبانی حاکمیت و گستره حکومت منجی از نظر تولتک‌ها.....
۱۳۸.....	تفاوت‌ها و شباهت‌های منجی از نظر تولتک‌ها، با ادیان آسمانی.....
۱۳۹.....	نقد و بررسی منجی‌گرایی در عرفان تولتک‌ها.....
۱۴۰.....	نتیجه‌گیری فصل:.....
۱۴۱.....	بخش سوم:.....
۱۴۱.....	منجی‌گرایی در عرفان‌های نوظهور ایرانی.....
۱۴۳.....	فصل اول: منجی‌گرایی در عرفان حلقه.....

۱۴۳.....	عرفان حلقه.....
۱۴۶.....	جایگاه جامعه و اهمیت اصلاح آن، از نظر عرفان حلقه.....
۱۴۷.....	آینده جامعه از نظر عرفان حلقه.....
۱۴۸.....	مبانی حاکمیت و گستره حکومت منجی از نظر عرفان حلقه.....
۱۵۵.....	تفاوت‌ها و شباهت‌های منجی از نظر عرفان حلقه با ادیان آسمانی.....
۱۵۵.....	نقد و بررسی بحث منجی‌گرایی در عرفان حلقه.....
۱۵۹.....	نتیجه‌گیری فصل:.....
۱۶۱.....	فصل دوه منجی‌گرایی در عرفان ایلیا
۱۶۱.....	عرفان ایلیا «میم» رام الله.....
۱۶۳.....	جایگاه جامعه و اهمیت اصلاح آن، از نظر ایلیا «میم» رام الله.....
۱۶۴.....	آینده جامعه از نظر ایلیا «میم» رام الله.....
۱۶۵.....	مبانی حاکمیت و گستره حکومت منجی از نظر ایلیا «میم» رام الله.....
۱۶۹.....	تفاوت‌ها و شباهت‌های منجی از نظر ایلیا «میم» رام الله با ادیان آسمانی.....
۱۷۰.....	نقد و بررسی منجی‌گرایی در عرفان ایلیا «میم» رام الله.....
۱۷۴.....	نتیجه‌گیری فصل:.....
۱۷۵.....	نتیجه‌ی پایانی:.....

مقدمه

امید به آینده‌ای روشن و اعتقاد به یک منجی و رهاننده‌ای که انسان‌ها و جامعه را از نابسامانی‌ها و ناعدالتی‌ها و فقر و بدبختی نجات داده و عدالت و امنیت و کمالات انسانی را به ارمغان بیاورد، همواره از عقاید مشترک بسیاری از مردم دنیا بوده و هست؛ نه تنها همه‌ی ادیان آسمانی چنین آموزه و امیدی را به پیروان خود می‌دهند، بلکه انتظار برای بهبود وضعیت و آمدن یک رستگاری دهنده، همسو با فطرت آدمی است و دارای کارکردهای عملی به‌منظور اصلاح جوامع نیز است. جامعه‌شناسان، دین‌داران، روانشناسان و محققان دیگر، مقالات و کتب بسیاری درباره این اعتقاد نوشته‌اند.^۱ پیروان هر یک از ادیان، مذاهب، مکاتب و فرقه‌های مختلف، درباره منجی، تصور و اعتقاد خاص خود را دارند. در عصر حاضر، مجموع گروه‌ها و جریان‌هایی هستند که هدف یا منش معنوی داشته و آموزه‌های باطن‌گرایانه را برای جلب مخاطب تبلیغ می‌کنند. عرفان‌های نوظهور به دلایل مختلف تا حدودی توانسته‌اند پیروان زیادی را در سراسر دنیا به خود جذب نمایند. به این جنبش‌های معنوی باید از روی تسامح و مجاز، عرفان‌های نوظهور گفته می‌شود؛ زیرا عرفان حقیقی عبارت است از علم به حضرت حق سبحانه از حیث اسماء، صفات و مظاهر. علم به احوال مبدأ و معاد و به حقائق عالم و چگونگی بازگشت آن حقایق به ذات واحدی که همان ذات احدی حق تعالی است و معرفت طریق سلوک و مجاهدات برای رها ساختن نفس از تنگناهای قیدوبند جزئیت و پیوستن به مبدأ خویش را انصاف به نعت اطلاق و کلیت.^۲

^۱. مانند کتاب «در انتظار مسیحا در آیین یهود» نوشته جولوس گرینتون، «سوشیانت منجی ایرانویج» نوشته حسن آصف آگاه و بسیاری کتب دیگر که در زمینه منجی به چاپ رسیده است.

^۲. یثربی، یحیی، «عرفان نظری»، صص ۲۷ و ۲۸.

گروه‌های یاد شده، در این تعریف، جایی ندارند و تفاوت‌های بسیاری با عرفان حقیقی دارند؛ آن‌ها برخلاف عرفان حقیقی که قرب الهی به‌عنوان هدف غائی است، در این مکاتب هدف غائی رسیدن به شادی و آرامشی مقطعی است. عرفان حقیقی مخالف عقل و عقلانیت نیست؛ درحالی‌که آموزه‌های ضد عقلانی بسیاری در این جنبش‌ها به چشم می‌خورد که خردستیزند؛ عرفان اصلی و حقیقی، مطابق شریعت و هماهنگ با فطرت انسانی است، اما عرفان‌های کاذب، شریعت ستیز و فقه‌گریزند؛ عرفان حقیقی توجه به همه ابعاد زندگی انسان توجه دارد، اما در عرفان‌های کاذب، بُعد مادی و روحی انسان باهم، ناسازگار پنداشته می‌شوند.^۱

با این وصف، از آنجایی که این جنبش‌ها در زمان کنونی به «عرفان‌های نوظهور» مشهور شده است، در این کتاب، از آن‌ها با همین عنوان نام برده می‌شود. بسیاری از عرفان‌ها نوظهور، بعد از جنگ جهانی دوم از تمدن غرب و شرق سر برآوردند، در آن مار، بیشتر مردم به این نتیجه رسیدند که بحران‌های انسان معاصر بدون بازگشت به دین و منویّت یا چیزی شبیه به آن‌ها که آموزه‌هایی از ماورای عالم ماده را در برداشته است، امکان‌پذیر نیست. از همان زمان بود که عرصه برای پیدایش مکاتب جدید الهیات و آموزه‌هایی متفاوت فراهم شد و این جنبش‌ها و مکاتب معنوی برای نجات بشر پا به عرصه وجود گذاشتند.

پرداختن به مبانی یا بنیان‌های فکری گروه‌ها و گروه‌های مختلف که طرفدارانی را جذب کرده‌اند بسیار ضروری است، زیرا نوع تفسیر و تحلیل این گروه‌ها از مسئله در پرتو فهم این مبانی آشکار خواهد شد. همچنین با آگاهی از نوع تفکر و مبانی آن‌ها می‌شود فهمید که اندیشه آن‌ها را باید در چه چهارچوبی موردبررسی و فهم قرارداد. به علت گسترش عرفان‌های نوظهور و پرداختن این عرفان‌ها به منجی‌گرایی و در معرض آسیب قرار گرفتن مقوله انتظار، امید و استکبارستیزی که از مهم‌ترین آموزه‌های تعلیم دینی و محرک جوامع دینی محسوب می‌شود، بررسی و نقد دیدگاه آن‌ها در این مسئله، ضرورتی خاص دارد.

۱. شریفی، احمدحسین، «درآمدی بر عرفان حقیقی و عرفان‌های کاذب»، ص ۸۹ تا ۲۰۰.

به همین جهت، بر آن شدیم تا در این زمینه تحقیقی را انجام دهیم و یک مقایسه اجمالی مابین باورهای عرفان‌های نوظهور درباب منجی‌گرایی با مهدویت مورد اعتقاد مسلمانان داشته باشیم تا برتری تعالیم دین مبین اسلام بر اعتقاد آن‌ها اثبات شده و نارسایی‌های عقاید این عرفان‌ها در این مورد معلوم گردد.

همچنین از آنجایی که بیشتر عرفان‌های نوظهور، سخنی از عدالت محوری، ظلم‌ستیزی و امید به آینده نداشته و حمایت استکبار جهانی از این عرفان‌ها و تئوری‌های آن‌ها در بحث منجی‌گرایی، امری واقعی است، بر همین اساس مقابله با چنین جهان‌هایی، مقابله بانفوذ استکبار نیز است.

این تحقیق می‌تواند برای کسانی که در زمینه‌ی مهدویت و منجی‌گرایی به‌صورت تخصصی کار می‌کنند مفید باشد؛ و همچنین برای آگاهی بخشی به قشر جوان و دانشجو درباره اهداف طرح منجی‌گرایی از طرف عرفان‌های نوظهور، مؤثر واقع گردد و پوچگی اعتقاد به آینده جهان از نظر این عرفان‌ها را برای آن‌ها اثبات نموده و از انحراف در این زمینه جلوگیری نماید.

گرچه کتب و مقالات فراوانی درباره عرفان‌های نوظهور نوشته شده است اما با توجه به اینکه تحقیقات تفصیلی و مستقلی در موضوع منجی‌گرایی در این عرفان‌ها وجود نداشت، بنابراین با روش کتابخانه‌ای و مراجعه به کتب و مقالات مؤسسين آن‌ها، به این مسئله می‌پردازیم که منجی‌گرایی در عرفان‌های نوظهور معاصر چه جایگاهی دارد؟ و آیا آن‌ها نیز به منجی اعتقاد دارند؟ و اگر پاسخ مثبت است تا چه اندازه به این موضوع اهمیت داده‌اند؟ از طرح مسئله منجی‌گرایی، دنبال چه اهدافی هستند؟

کتاب پیش رو در سه بخش تنظیم شده است، در بخش اول، به منجی‌گرایی در چهار عرفان شاخص شرقی پرداخته شده است بخش دوم، به منجی‌گرایی در شش عرفان مهم و پرتطرفدار غربی و سرخپوستی اختصاص دارد؛ بخش سوم، منجی‌گرایی در دو عرفان نوظهور شاخص ایرانی، مطرح و بررسی شده است.